

Vanleg uer *Sebastes marinus*

Familie: Scorpaenidae

Maks storleik:

1 meter og meir enn 15 kg

Levetid: Over 60 år

Leveområde:

100–500 meters djup i Nordsjøen–Barentshavet, også i norske fjordar

Hovudgyteområde:

Vesterålen, Haltenbanken, Storegga

Gytetidspunkt: April–mai

Føde: Plankton viktigast dei første leveåra.

Deretter større plankton og fisk

Særtrekk: Ueren ynglar, dvs. han "gyt" levande larvar

Nøkkelta:

KVOTERÅD 2008:

Ingen direkte kvoteråd, men strengare vernetiltak må innførast.

FANGST 2007:

Norsk fangst: om lag 5 300 tonn. Samla internasjonal fangst: om lag 6 300 tonn.

NORSK FANGSTVERDI (2007):

For begge uerartane samla, ca. 100 mill. kroner.

Golden Redfish (*Sebastes marinus*)

Low abundance of pre-recruit fish in recent years' surveys, a decreased survey abundance of fishable biomass and reduced commercial catch rates are all signs of a major stock decline. The stock is expected to decrease further in the next years, even without fishing, given the poor recruitment history. It is of vital importance that the juvenile age classes be given the strongest protection from being caught

føregående åra. Ei årsak til det er to færre månader med direkte kystfiske. Noreg har dei siste tiåra tatt 80–90 % av totalfangsten av nordaustarktisk vanleg uer. Bortsett frå Russland, fiskar alle andre land årleg mindre enn 100 tonn (Figur 1.5.4.2).

Tradisjonelt er trål og garn dei viktigaste reiskapane. Det einaste direkte fisket som vil vere tillate i 2008 er fiske med konvensjonelle reiskapar (garn, line, juksa, snurrevad) i sju månader, bortsett frå juksafartøy mindre enn 11 meter, som kan fiske heile året. Så lenge det ikkje er teikn til betring av yngel- og ungfiskførekostane, kan dagens fiskeri med gjeldande reguleringar ikkje sjåast på som eit bærekraftig fiske.

as by-catch in any fishery. Thus recruiting year classes can contribute as much as possible to slowing down the stock decline. Current regulation measures are insufficient to rebuild the stock. More stringent protective measures should be implemented, such as an extension of the limited moratorium and a further improvement of the trawl by-catch regulations.

Fakta om bestanden

Vanleg uer føder levande 4–6 mm yngel i april–mai. Paringa føregår om hausten, og i yngleområdet om våren kan det difor vere reine hofisk-konsentrasjonar. Som toåring er vanleg uer 10–12 cm, og frå no av veks han om lag 2 cm per år til han blir kjønnsmoden. Som 11–12-åring og 30–35 cm, er halvparten av vanleg uer kjønnsmoden.

Vanleg uer lever på 100–500 meters djup på kontinentalsokkelen, langs kysten og visse stader inne i fjordane. Han er utbreidd nord til nordvest for Spitsbergen, men finst sjeldan i fiskbare mengder nord for Tromsøflaket/Bjørnøya. Yngleområdet

strekker seg langs eggakanten og kontinentalsokkelen frå Shetland og nordover til Andøya, med Storegga, Haltenbanken og Vesterålen som dei viktigaste områda.

Vanleg uer lever utelukkande av dyreplankton i dei første leveåra, for deretter å gå over til krill, lodde, sild og torskefisk. Som byttedyr er småueren viktig føde for torskefisk og kveite. Det er ikkje påvist endringar i gytealder, produksjon eller utbreiing som følgje av endringar i klima. Det siste året har det rett nok blitt gjort gode bifangstar av vanleg uer så langt nord som ved Bjørnøya.

1.5.5 SNABELUER

Kjell Nedreaas

kjell.nedreaas@imr.no

► Status og råd

Toktresultat viser at den umodne bestanden er nær eit historisk lågmål (Figur 1.5.5.1). Dei einaste årsklassane som no bidreg til gytebestanden i nemneverdig grad, er dei som vart fødte før 1991. Dei etterfølgjande 15 årsklassane er svært svake. I oppvekstområda i Barentshavet blir det no obser-

vert teikn på betre rekruttering av yngel. Det er difor svært viktig at denne yngelen får det beste vern frå å bli tatt som bifangst i alle fiskeri. Slik vil dei rekrutterande årsklassane få bidra så mykje som mogeleg til å byggje opp att bestanden. Sjølv om storleiken på gytebestanden er ukjent, vil det ikkje vere grunnlag for eit direkte fiskeri på mange år. På grunn av 15 år med svak rekruttering er vi heilt avhengige av at bestanden som no er kjønnsmoden, blir

verna, slik at han kan sikre stabil rekruttering i mange år framover. Vernet må difor også inkludere dei pelagiske fiskeria i Norskehavet. Snabeluener er klassifisert blant sårbare artar på den norske raudlista.

ICES tilrår forbod mot direkte trålfiske etter snabeluer i Barentshavet og Norskehavet (ICES-område I og II). Stenging av område må oppretthaldast, og tillatne bifangstgrenser bør setjast så låge som

mogeleg inntil ein klar auke i gytebestand og yngelførekomstar kan stadfestast.

For å kunne stadfeste ein eventuell auke av gytebestanden, er det nødvendig at heile utbreiingsområdet av vaksen snabeluer i Barentshavet og Norskehavet blir kartlagt, både ved botn og pelagisk. Pelagiske- og botnfisktokt må også planleggjast og utførast slik at moglege vandringar til fisken blir tatt omsyn til.

Fiskeri

Alt fiske etter snabeluer, og bifangstfiske av nemneverdig omfang, føregår med trål. Fisket etter snabeluer blir regulert ved hjelp av bifangstreglar og stengde område. Førebelse tal for 2007 viser at ca. 3 500 tonn er fiska som bifangst med botntrål og 14 583 tonn med flytetral i internasjonalt område (Smutthavet) i Norskehavet. Av dette har Noreg fiska høvesvis ca. 1 000 og 1 813 tonn. Bortsett frå Russland fiska alle land årleg mindre enn 200 tonn snabeluer som bifangst i botntrål (Figur 1.5.5.2.) Eit viktig bidrag for å bygge opp att bestanden er kontroll med snabeluerfisket i Norskehavet og avgrensa bifangst av uer i rekefisket (3 individ per 10 kg reke).

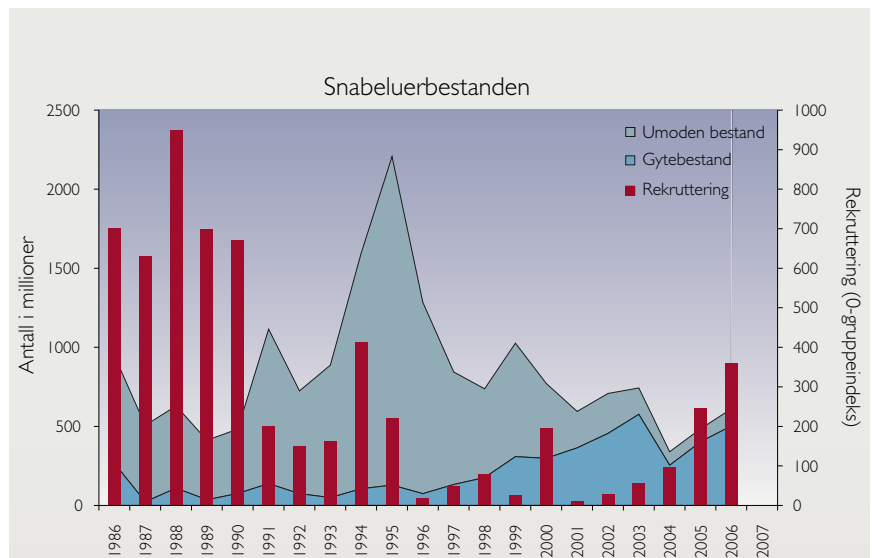
Med gjeldande bifangstreguleringar av alt botntrålfiske og gradvis betre yngelførekomstar av snabeluer i Barentshavet kan eit realistisk mål vere å få denne snabeluerbestanden fjerna frå raudlista når den skal reviderast i 2010. Men så lenge vi ikkje kjenner storleiken på den modne og fiskbare del av bestanden, veit vi heller ikkje om noverande hausting er berekraftig eller ikkje.

Det nyttar!

Den hittil siste gode årsklassen av snabeluer vart fødd i 1990, og sorteringsrista i rekefisket som vart innført i 1992, blei viktig for vernet av denne og årsklassane like før (Figur 1.5.5.1). Trass sterke torske-

Foto: Thomas de Lange Wenneck

Figur 1.5.5.1

Utviklinga av snabeluerbestanden slik den er registrert på Havforskningsinstituttet sine tokt nord for 69°N i Barentshavet og ved Svalbard. Lyst område: umoden 15–29 cm snabeluer (venstre akse). Mørkt område: snabeluer større enn 30 cm. Nedgangen i 2004 skuldast mest sannsynleg utvandring til Norskehavet. 0-gruppeindeksen (frå årleg tokt med flytetral i Barentshavet/Svalbard) er vist som mål på rekrutteringa (høgre akse).

Development of the stock of Sebastes mentella as observed and estimated from scientific surveys north of 69°N. Bars: 0-group index as an index for the recruitment to the stock (right axis). Light area: immature 15–29 cm fish (numbers in millions, left axis). Dark area: number of fish larger than 30 cm inclusive.

Figur 1.5.5.2

Utvikling av rapporterte fangstar av snabeluer. For 2004–2007 er fangst rapportert tatt med flytetral i Norskehavet inkludert.

Development of reported international catches (thousand tonnes). Red part of bars: Norwegian landings. Blue part: other countries.

For 2004–2007, catches reported taken by pelagic trawl in the Norwegian Sea are included.

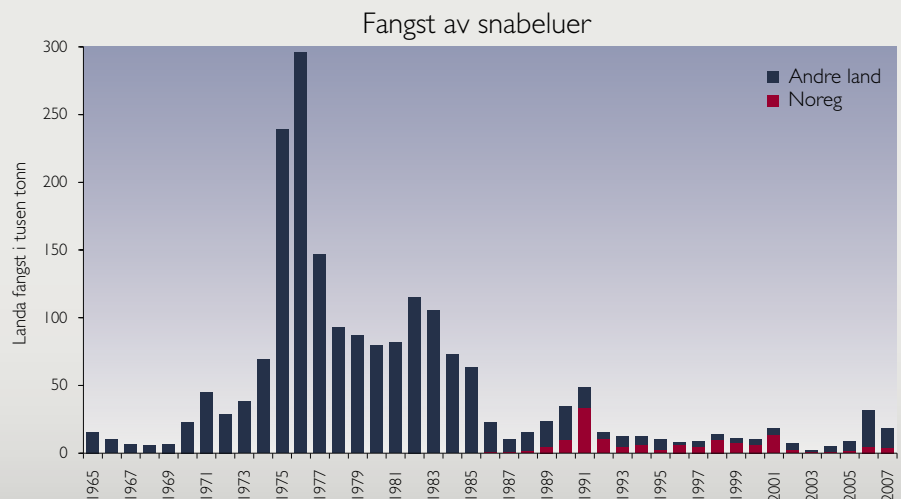

Foto: Thomas de Lange, Wenneck

Snabeluer

Sebastes mentella

Andre norske namn:

Nebbuer, djuphavsuer

Familie:

Scorpaenidae

Maks storleik:

47 cm og 1,3 kg

Levetid:

Over 70 år

Leveområde:

Barentshavet, Svalbard og kontinentalskråninga (400–600 m) mot Norskehavet sør til britisk sone.

Føretrek også næringsvandringar ut i det pelagiske Norskehavet (300–450 m)

Hovudgyteområde:

Langs heile eggakanten frå britisk sone til Bjørnøya

Gytetidspunkt:

Mars–april

Føde:

Plankton viktigast dei første leveåra.

Deretter større plankton og fisk

Særtrekk/artighet:

Ueren ynglar, dvs. han "gyt" levande larvar

Nøkkeltal:

KVOTERÅD 2008:

Forbod mot direkte trålfiske og oppretthalde vernetiltak så som yngelvern og stengte område.

NORSK/TOTAL FANGST 2007:

ca. 2 800/18 000 tonn

NORSK FANGSTVERDI (2007):

For begge uerartane samla, ca. 100 mill. kroner.

Utbredelsesområde Gyteområde

årsklassar som beita på snabelueryngelen på 1990-talet, registrerte Havforskningsinstituttet under tokta i Barentshavet korleis yngelvernet førte til positiv vekst og utvikling av desse siste gode årsklassane. Det var likevel først i 1997 at den vaksne og fiskbare delen av bestanden fekk sitt første vern. Det vart då forbod mot direkte fiske nord og aust for bestemte liner i Barentshavet, og i 2000 vart det oppretta verneområde sør for Lofoten.

Desse reguleringane vart innførte i siste liten, likevel tidsnok til at det "berre" har tatt éin generasjon (ca. 15 år) før vi igjen registrerer god rekruttering og store yngelmengder i Barentshavet. Det er eit av få tilfelle i verda kor ein har klart å snu ei negativ bestandsutvikling for snabeluer, som veks seint og lever lenge. Vi må passe oss for ikkje å brenne dette optimis-

tiske "lyset" i begge endar. Vernet av dei gode årsklassane fødd like før 1991 har resultert i ein god foreldrebestand som no utnytter Norskehavet som beiteområde, men også i eit internasjonalt direkte fiske utanfor norsk økonomisk sone. Bestanden produserer yngel som blir ført inn i Barentshavet og nordover kring Svalbard, blant anna innover gode rekefelt, og skaper utfordringar for reguleringa av rekefisket. Vi må vere særst taknemlege for at foreldrebestanden produserer tilnærma normal rekruttering igjen. Vi må difor forvalte dagens foreldrebestand, blant anna i fisket i internasjonalt farvatn, slik at den kan produsere stabilt gode årsklassar i dei komande femten åra når dagens optimistiske yngelmengder rekk å bli kjønnsmodne. Vi må ikkje gløyme at vi har femten magre år (1991–2005) med dårleg rekruttering som skal "tettast" igjen.

Deep-sea Redfish (*Sebastes mentella*)

Recruitment failure has been observed in surveys for more than a decade. The only year classes that can contribute to the spawning stock are those prior to 1991, as the following 15 year classes are extremely poor. Consequently, these year classes need to be protected. It is believed that such protection on the continental slope already has caused the improvement of recent juvenile abundance. Based on previous estimates of spawning stock biomass and the size of year classes in the 1990s, this stock will not be able to support a directed fishery for several more years. Rather, it will be necessary to prevent the stock from declining further and to maintain measures to protect the stock from by-catch in other fisheries. Due to the fifteen years of extremely poor recruitment, today's spawning stock will not get a second help for many years, and we will thus have to rely on today's mature and

fishable stock in the Barents and the Norwegian Seas for the next fifteen years of recruitment.

The measures introduced in 2003 should be continued, i.e. there should be no directed trawl fishery on this stock, and the area closures and low by-catch limits should be retained, until a significant increase in the spawning stock biomass (and a subsequent increase in the number of juveniles) has been detected in the surveys. In addition, measures to prevent high catches and by-catches in the pelagic trawl fisheries in the Norwegian Sea seem necessary. An important contribution to rebuild the stock is the agreement with Russia to limit the legal by-catch of redfish in the shrimp fishery by using sorting grids and closing of areas with too many redfish juveniles of sizes not being sorted out by the grid.

Fakta om bestanden

Snabeluer føder levande 4–6 mm yngel i mars–april. Veksten fram til kjønnsmoden storleik og alder er nokså lik vanleg uer. Snabeluer større enn 47 cm blir sjeldan observert, og ein fisk på denne storleik kan vere 50–70 år gamal. Snabeluere går ikkje inn i Nordsjøen, men lever langs kontinentalskråninga mot Norskehavet på 400–600 meters djup frå Shetland og nordover til Andøya. Her finst det lite snabeluer mindre enn 28–30 cm. Nord for Andøya finst snabeluer også grunnare. Barentshavet og Svalbard (også nord for Spitsbergen) er oppvekstområdet for arten. Yngleområdet strekkjer seg langs eggakanten frå Shetland til Tromsøflaket, og i Barentshavet er det vist "gytevandring" av hofisk mot dette området.

Dyreplankton som raudåte, krill og marflo er viktigaste føde for snabeluere dei første leveåra. Deretter går han gradvis over til å beite meir krill og fisk. I tidlegare år, då rekrutteringa av snabelueryngel var god og stabil, utgjorde snabeluer under 25 cm rundt 10 prosent av dietten til nord-austarktisk torsk. Også blåkveite beitar på snabeluer. Larvar og liten ueryngel har dessutan blitt observert i sildemagar. Det er ikkje påvist endringar i gytealder, produksjon eller utbreiing som følge av endringar i klima. Det kan likevel ikkje utelukkast at det kan vere ei medverkande årsak til større utvandring til det sentrale Norskehavet sidan 2003.